

Asia: VN/25324/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi vesilain muuttamisesta ja luonnos valtioneuvoston asetukseksi vesitalousasioista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (merituulivoima)

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommenttinne 1 §:ään – soveltamisala ja merituulivoimahankkeen määritelmä.

Merituulivoimahankkeen määritelmää on hyvä vielä täsmentää. Etenkin aluevesien hankkeissa on keinotekoisia eritellä voimaloiden tai merisähköaseman ja mantereen väliset merikaapelit merituulivoimahankkeen ulkopuolelle. Ne ovat joka tapauksessa olennainen osa hanketta ja myös erottamaton osa vesilupahakemuksen hankekokonaisuutta. Epäselvää on, mitä vaikutuksia sillä luvanhakijalle on, mikäli osan kaapeleista ei katsottaisikaan kuuluvan merituulivoimahankkeeseen. Koskevatko esimerkiksi 3 §:n määraajat myös näitä kaapeleita ja voidaanko lupa niille hakea samalla hakemuksella?

3 §:n määraaikaa tulisi soveltaa myös hankkeen liitännäisiin lupiin, joiden toteuttaminen on tosiasiallinen edellytys merituulivoimahankkeen toteuttamiseksi. Tällaisia voivat olla tuulipuiston ja mantereen välisten kaapeleiden lisäksi esimerkiksi kauppamerenkulun väyliin tehtävät väylämuutokset, jotka edellyttävät myös vesilain mukaista lupaa ja jotka käsitellään lähtökohtaisesti omina lupa-asioinaan.

2. Kommenttinne 2 §:ään – merituulivoimaa koskeva lupa (tarpeelliset lupamääräykset).

Sekä kommenttinne 3 §:ään – merituulivoimaa koskevan luvan voimassaolo (pidempi määraaika hankkeen toteuttamiseen ryhtymiselle).

3 §:

Määraajan hankkeen toteuttamiseen ryhtymiselle tulisi olla lakiehdotuksesta poiketen enintään kuusi vuotta. Merituulivoimahankkeen rakentamisen kestäessä 2–4 vuotta kuuden vuoden määraaika rakentamisen aloittamiseen olisi linjassa 10 vuoden määraajalle hankkeen loppuun saattamiseksi.

Hankkeen toteutusedellytyksien varmistamiseksi olisi perusteltua myöntää mieluummin toteuttamiseen ryhtymiselle suoraan pidempi aika kuin ohjata hanke hakemaan 4–5 vuoden kuluttua luvalla jatkoaikaa. Jatkoaikapäätöksen ollessa valituskelpoinen päätös on suuri riski sille,

että hankkeen tarvitsemat luvat vanhenevat eri tahdissa ja hankkeeseen ei päästä ryhtymään, kun osa luvista ehtii vanhentua ennen investointipäätöstä. Jos jatkoaikapäätöksestä valitetaan ja käsittelyssä vierähtää yli vuosi, on suuri riski sille, että hankkeen muut lainvoimaiset luvat ehtivät vanhentua. Tällöin hankkeen muita lupia, esimerkiksi rakentamislupia, on haettava uudelleen, mikä lisää kustannuksia ja riskitasoa sekä pitkittää hankkeen aloittamista.

Lain perusteluissa viitataan siihen, että vesiluvan jälkeen hankkeessa tehdään investointipäätös ja sopimukset turbiineista. Lopullinen investointipäätös ei kuitenkaan liity ainoastaan hankkeelle myönnettyyn vesilupaan vaan käytännössä investointipäätös edellyttää sekä kaikkien hankkeen tarvitsemien viranomaislupien lainvoimaisuutta että riittäviä teknistaloudellisia suunnitelmia ja kilpailutettuja urakoita sekä taloudellista kannattavuutta (esim. PPA-sopimukset) investointihetkellä. Näin ollen investointipäätöksen tekemiseksi eri lupien voimassaolo tulee onnistuneesti yhteensovittaa ja lisäksi markkinatilanteen tulee olla suotuisa. Sääntelyä suunniteltaessa onkin tärkeää varmistua siitä, että eri lait eivät yhdessä muodosta turhia esteitä hankkeiden toteutukselle pitkittämällä lupaprosesseja tai kasvattamalla riskitasoa.

3. Kommenttinne 4 §:ään – olennaiset tekniset vaatimukset (viittaukset rakentamislakiin).

-

4. Kommenttinne 5 §:ään – rakennustyön suorituksen valvonta (rakennuttajavalvonta ja valvontasuunnitelma, ulkopuolisen tarkastuksen riippumattoman ja pätevän asiantuntijan lausunnot).

Sekä kommenttinne 6 §:ään – lopputarkastus. Onko ehdotuksen mukainen rakennustyön valvonta talousvyöhykkeellä riittävä tai pitäisikö pitäisi säätää muista vaatimuksista?

-

5. Yleiset kommentit rakentamisen sääntelystä.

Onko ehdotuksen mukainen rakentamisen sääntely talousvyöhykkeellä tarkoituksenmukainen ja riittävä vai pitäisikö sääntely toteuttaa toisin?

Pitäisikö talousvyöhykkeen rakentamisessa olla samankaltaiset osapuolten vastuut ja tehtävät kuin rakentamislain 8 luvussa? Pitäisikö työnjohtajille ja suunnittelijoille olla rakentamislain 7 luvun mukaiset kelpoisuusvaatimukset ja kelpoisuuden toteaminen?

-

6. Kommenttinne 7 §:ään – purkamisvelvollisuus ja jälkitoimenpiteet. Miten purkamisvelvollisuudesta olisi tarkoituksenmukaisinta säätää?

Lakiehdotuksessa todetaan, että purkamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske eroosiosuojauksia, jotka ovat kiviaineksia. Eroosiosuojaus tarkoittaa käytännössä erikokoisista isoista kivistä tehtyä suojakerrosta, joka estää raekooltaan pienemmän materiaalin kulkeutumisen pois perustuksen juurelta vedenliikkeen vuoksi. Eroosiosuojauksen alapuolella sijaitsevat ainakin joillain perustustyypeillä, kuten Suomeen jo rakennetuilla ja suunnitteilla olevilla gravitaatioperustuksilla, raekooltaan pienemmät kiviainekset, joita on käytetty merenpohjan kantavuuden parantamiseen massanvaihoilla sekä perustamispaikan tasaukseen. Myöskään näiden maa-aineisten, jotka käytännössä ovat tasalaatuista kalliomursketta, poistaminen merituulivoimahankkeen purun yhteydessä ei ole missään määrin perusteltua, sillä poistaminen aiheuttaa paikalleen jättämiseen

verrattuna huomattavan paljon vaikutuksia ympäristöön ja lisäksi poistamisen kustannus on merkittävän suuri. Löyhien maalajien ruoppaamisessa käytettävä tavanomainen kalusto ei sovellu työhön.

Pykälän muotoiluksi ehdotetaan terminologian täsmentämiseksi seuraavaa: ”Purkamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske kiviaineksia”.

Jälkitoimenpiteitä määriteltäessä luvanhaltija voidaan määrätä tasaamaan merenpohjaan jäävät kiviainekset siten, että niistä ei aiheudu haittaa tai vaaraa merenkululle, alueen muulle käytölle tai ympäristölle.

Lain tulisi mahdollistaa myös tuulivoimalan perustuksen merenpohjaan upotettavien ja kiviaineksen (eroosiosuojaus ja muut kiviainekset) alle jäävien osien jättäminen paikalleen, mikäli niiden poistaminen on kokonaisuutta arvioiden haitallisempaa kuin paikalleen jättäminen. Arvioinnissa otettaisiin huomioon muun muassa turvallisuus- ja ympäristöseikat. Esimerkiksi teräsrakenteiden purussa polttoleikkaaminen merenpohjan yläpuolelta ja pohjaan jäävien rakenteiden maisemointi kiviaineksin olisi alan käsityksen mukaan riittävä purkamis- ja jälkitoimenpide.

Merikaapelien osalta ehdoton vaatimus poistaa kaapelit kokonaisuudessaan tulisi muotoilla löyhemmäksi tapauskohtaiseksi harkinnaksi tarkoituksena edellyttää kaapelien purkamistoimenpiteet kokonaisvaltaisen harkinnan perusteella tarkoituksen mukaisella tavalla. Tarkempi purkamissuunnitelma voitaisiin edellyttää purkamisluvan hakemisen yhteydessä siten, että siinä määritellään, missä laajuudessa kaapelit poistetaan. Siltä osin kuin kaapelien paikalleen jättäminen on ympäristön ja alueen muun käytön kannalta kokonaisuutena tarkastellen parempi vaihtoehto kuin kaapelien poistaminen kokonaan, tulisi luvan mahdollistaa tämä. Esimerkiksi kaapelien risteämät muiden toimijoiden kaapelien tai putkien kanssa on hankala purkaa aiheuttamatta vaurioitumisen riskejä kolmansien omaisuudelle. Näillä alueilla kaapelien katkaisu ja pohjaan jättäminen on mahdollisesti paras vaihtoehto.

7. Kommenttinne 8 §:ään – purkamissuunnitelma.

Mikäli merituulivoimahankkeen rakentamista koskevassa lupapäätöksessä annetaan yleisemmän tasoiset määräykset purkamisesta ja lopulliset ja tarkemmat määräykset purkamisesta ja sen laajuudesta sekä jälkitoimenpiteistä vasta purkamistoimia koskevassa lupapäätöksessä, ei ole perusteltua edellyttää merituulivoimahankkeen rakentamista koskevassa vesilupahakemuksessa purkamissuunnitelmaa lähellekään asetuksen 10b §:n esittämässä laajuudessa, vaan suunnitelman tasoksi riittää vastaavasti yleisluonteinen kuvaus purkutoimenpiteistä.

8. Kommenttinne 9 §:ään – purkamisvakuus ja sen määrä.

-

9. Kommenttinne 10 §:ään – vakuuden asettaminen.

-

10. Kommenttinne 11 §:ään – vakuuden voimassaolo.

-

11. Kommenttinne 12 §:ään – vakuuden realisoiminen ja vapauttaminen.

-

12. Kommenttinne 13 §:ään – vakuuden hallinnoinnista perittävät maksut.

-

13. Kommenttinne vaikutusten arviointiin?

Onko joitakin olennaisia vaikutuksia jäänyt ottamatta huomioon?

-

14. Yleiset kommenttinne ja huomionne esitykseen.

Tahkoluoto Offshore Oy (TLO) kiittää mahdollisuudesta lausua vesilain muuttamisesta. TLO on suomalainen merituulivoimayhtiö, jonka omistavat suurten suomalaisten kaupunkien omistamat energiayhtiöt. TLO:n omistajat ovat Suomen Hyötytuuli Oy:n kautta rakentaneet Suomen ensimmäisen merituulivoimalan (2010) ja maailman ensimmäisen vahvasti jäätyvän meren merituulipuiston (2017). TLO kehittää Tahkoluodon merituulipuiston laajennusta (640–800 MW), joka on Suomen pisimmälle kehitetty ja potentiaalisesti ensimmäinen suuren mittaluokan merituulipuisto.

Merituulivoiman sääntelyä luotaessa tulisi huomioida, että Suomeen rakennetaan merituulivoimaa markkinaehtoisesti. Jotta investoinnit merituulivoimaan mahdollistuvat, kustannuksia ei tulisi turhaan sääntelyllä nostaa vaan pikemminkin päinvastoin. Isot merituulivoimainvestoinnit tuovat tuloja valtiolle ja kunnille sekä mahdollistavat muita puhtaan energian suuria investointeja.

Merituulivoimahankkeen vesilupahakemuksella vaadittavaa teknisten suunnitelmien tarkkuustasoa tulisi pyrkiä lähtökohtaisesti vähentämään eikä lisäämään siltä osin kuin suunnitelmien tarkentuminen ei muuta hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia merkittävästi.

Merituulivoimahankkeiden luonne huomioiden lakiin olisi tarpeen lisätä pykälä merituulivoimaloiden sijoittamisen vaihtoehtoisista suunnitelmista tai varasuunnitelmista. Lupahakemuksella voitaisiin esimerkiksi esittää toissijaisia voimalapaikkoja varsinaisten voimalapaikkojen lisäksi siten, että myös toissijaisten voimalapaikkojen toteuttamisen vaikutukset arvioidaan hakemuksella. Toissijaisten voimalapaikkojen toteuttamiseen voitaisiin ryhtyä tilanteessa, jossa jokin tai jotkin varsinaisista voimalapaikoista osoittautuvat toissijaisia paikkoja huonommiksi toteuttaa. Syitä voivat olla esimerkiksi verkkoliityntäpisteen muutos, lupavaiheen jälkeen tehtävissä tarkemmissa pohjatutkimuksissa ilmenneet seikat tai voimalatyyppin muutos. Toissijaisia voimalapaikkoja käytettäessä luovuttaisiin vastaavasta määrästä varsinaisia voimalapaikkoja eli luvassa määriteltävä voimaloiden enimmäismäärä ei muuttuisi.

15. Kommenttinne 10 a §:ään – talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeen lupahakemuksessa esitettävät suunnitelmat ja selvitykset.

-

16. Kommenttinne 10 b §:ään – purkamissuunnitelman sisältö. Mitä tietoja purkamissuunnitelmassa pitäisi esittää?

Purkamissuunnitelman tulisi olla etenkin aluevesien merituulivoimahankkeissa riittävän yleisluonteinen.

Asetuksen 10b pykälän 2 momentin 1)-kohdasta tulisi poistaa sana yksityiskohtainen, sillä tarkkuustasoltaan yleisluonteisen selvityksen tulisi olla tarkoitukseen riittävä. Momentissa todetaan, että ”purkamissuunnitelmassa on esitettävä tarpeellisessa laajuudessa” listatut kohdat. Tämä voisi itsessään jo mahdollistaa tapauskohtaisen harkinnan tarpeelliselle laajuudelle esimerkiksi siten, että aluevesien hankkeissa, joissa vesilakiin tuotavaa purkuvakuutta ei edellyttäisi, riittäisi talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita suppeampi suunnitelma purkamistoimenpiteistä, sillä yksityiskohtaista suunnitelmaa ei tarvita aluevesien hankkeissa tarkkojen purkamis- ja jälkitoimenpiteiden kustannusten määrittelyyn toisin kuin talousvyöhykkeen hankkeissa. Edellytettävän tarkkuustason määrittely olisi joka tapauksessa hyvä tuoda esille suoraan asetuksessa, mikä yksinkertaisimmillaan voisi onnistua sanan ”yksityiskohtainen” poistamisella 1)-kohdasta.

17. Kommenttinne 10 c §:ään – purkamisvakuus.

**Miten purkamisvakuutta pitäisi kerryttää ja monessako osassa se olisi tarkoituksenmukaisinta asettaa?
Mihin mennessä vakuuden olisi viimeistään oltava kerrytettynä?**

-

Lappalainen Juho
Tahkoluoto Offshore Oy